

MENDRANZES/1

La FUEN á complí 70 agn

Per l'ocajion el vegnú tegnú a Bratislava tla Slovachia l congres anual. Novités: per l prum iade el vegnú sourandé l Pest FUEN. Les lites á spo reconfermé l president Loránt Vincze che é sen ence tl Parlament Europeich sciche raprejentant di ungareisc tla Romania. Reconfermé ence Daniel Alfreider, un di sies vizepresidenc

L president Loránt Vincze á te si salut ofizial auzé fora does rajons por la longevité dla FUEN. Una é l liam y la unité che les mendranzes á, dés dal bojen de laoré adum con gran pascion per la souravivenza dl

lingaz y dla cultura, carateristiches de vigni grup. La colaborazion garetá sceben che vigni grup á d'autres zircostanzes storich-culturales. L'otra rajon é les persones che á fat pert y ence condut la FUEN te duc

chisc agn, «al é sté jent che á fat si laour con legreza y motivazion zenza damané perchel n paiament» – ensci Loránt Vincze.

— *và inant a plata 3*

— vò inant da la prima plata

La FUEN á complí 70 agn

Per chest ultim fin á la FUEN en gaudion de chest compliagn enche cherdé adum i ex presidenc che é ciamó anter nos: Dr. Reginald Vospernik, Dr. Christoph Pan, Romedi Arquint y Hans Heinrich Hansen. Tla cornice de chest renfrescament d'avenimenc fora dla storia dla FUEN el enche vegnù sourandé per l'prim iade l' Pest FUEN, chest a Hartmut Koschyk, che é sté responsabl federal dila Germania por les cuescions de emigrasions y mendranzes nazionales. Te sia relazion al reconesciú l'importanzenza dila FUEN tla espanjon contra Ost, «tla Europa da indoman ará la FUEN truep da di» — ensci Koschyk.

Focus Slovachia

L'congres a Bratislava é enche sté bun de informé sun la situazion dles mendranzes tla Slovachia. Stercia é la mendranza unagareisa, con 450.000 apartenenc. Ma che ala é calada ti ultims 100 agn dal 25% al 8% te si raions tradizionalai. Akos Horony á conté che la costituzion slovaca reconesc les mendranzes, ma nia sciche comunité, ma coche individuum. Les leges per la sconanza dles mendranzes é dant man, ma al é caji olache la lege ne vegn nia aplicada da les autorités. La Slovachia á enche fat fora da nia messai se tegni á la Charta di lingac regionalai y raionalai, ajache ala á na sia legislazion che vá tla moderna direzion. Tla Slovachia dij le Stat che al ne vá nience debojen de na université ti lingac dles mendranzes, y che l' ungarais ne mess nia vegni reconesciú sciche lingac ofizial. I recordon che al viv tla Slovachia che á endut chi 5,5 milions de abitanc n'grum de mendranzes, anter chestes (dlongia la familia ungarais) i Roma,

L'president Loránt Vincze reiona a la daurida di congres FUEN.

i Russins y Cecs y Ucrains. I raions di ungarais é a Süd al confin con l'Ungaria, i paisc di Roma plu capilars tla pert Ost-Nord di Paisc, i Russins ti raions al confin con la Polonia y l'Ucraina.

La plataforma dles discriminazions «Minority Monitor»

Una dles novités de chest congres é enche steda la prezentazion dila iniziativa «Monitor», che é na plataforma che pó vegni adoreda da les mendranzes ti caji de discriminazion. Sun n'portal online publiché végnel mostré su avisa i situazions y caji de ingiustizes y discriminazion di vers de persones y comunités de mendranza.

L' suzes di «Minority SafePack»

L' suzes dila campagna de cueie adum passa n' milion de sotescrizions te duta Europa per mené do dant a la Comision Europeica la tratativa per n'en rejoné di problems dles mendranzes y tré ite i Statesc per na sconanza plu efizienta, é vegnù

festejé enche te chest congres. Ma sen é la FUEN dant al maiour laour, chel de cherié n' aparat de diplomazia y strategia aldó per vegni ascuteda su. L' Minority SafePack é sté bon de cherié n' liam sterch anter les mendranzes d'Europa, per la prima outa tla storia s'á mendranzes de duta Europa scut adum te n' projet important, che é politich y nia demé folcloristic. Sen s'ará dal aspét a la Comision dila UE nueva, spo deventerá la FUEN operativa dles lobbies a Bruxelles.

Les ot resoluzions

La FUEN á a Bratislava enche aprové endut ot resoluzions per mené do l' reconesciment de derc de mendranzes te plu raions d'Europa. Chestes pó vegni vedudes plu avisa sun l'portal ofizial dila FUEN www.fuen.org

Europeada: n' auter ann dai Slovencs tla Carencia

N' auter ann, avisa tratan chestes edemes, vegnirál porté fora tla

La delegazion dila Union Generela di Ladins dila Dolomites al 70. Congres dila FUEN a Bratislava. Da man cencia: Reinhard Schmalzl, Marion Kostner, Manuela Ladurner, Iaco Rigo, Milva Mussner (presidenta dila UGLD).

L'grup de mujiga electro rock OYME dal Ural/Rusia á sciaudé ite la prima serata di congres.

Carencia (A) l' campionat europeich di palon per les scuadres maschiles y feminiles dles mendranzes d'Europa. Dant trei agn é la Europeda steda te Puster y tla Val Badia.

L'Union Generela di Ladins a Bratislava

Con chest ann fej pert l'Union Generela di Ladins dila Dolomites

sciche member ordinar dila FUEN. Ensai pössela enche lité i organs dila FUEN — cie che é suzedú avisa a Bratislava. L'Union Generela di Ladins á abú te chesta ocajon l' dert de sies oujes. Ala ti á dé inant la ceta a Loránt Vincze da president y enche — anter d'autri — al assessor provincial ladin de Südtirol Daniel Alfreider sciche vicepresidente. Dila FUEN fej enche pert la SVP sciche member ordinar, con sies oujes. li

MENDRANZES/2

L'presidium dila FUEN, vedl y nuef

De chest fej pert enche la raprezentanta dila YEN (la organizazion jonila dles nazionalités europeiches), al moment: la presidenta Giuanna Beeli che vegn dai Grijons. Lapró el l' president dila FUEN y sies vicepresidente

La FUEN é l'organizazion tet dles mendranzes y dles popolazions autoctones y nazionales d'Europa. De ela fej pert atualmenter 103 organizazions raprezentatives de mendranzes. Tl'Europa el endut cheles 400 mendranzes. Vigni setim zitadin europeich fej pert de na mendranza autoctona o reiona n' lingac regional o minoritar. La FUEN á al moment dodesc dependenc, de chisc nuef a temp plen.

L' president Loránt Vincze é vegnù reconfermé, per i trei agn che

vegn, a Bratislava con 196 sci, 5 no y 18 astenjons (219 les zetoles dodes ju). El fova l' soul candidat per l' scagn da president. Dant da puech el vegnù lité tl' Parlament Europeich, cie che sará demé n' utl per duta la FUEN. I candidac per les vicepresidenzes fova endut nuef, de chisc é sies vegnus lités: Daniel Alfreider, Halit Habib Oğlu, Gösta Toft, Bahne Bahnen (nuef), Dr. Angelika Mlinar (nueva) y Vladimir Ham (nuef). Daniel Alfreider á sciche candidat l' plu numer de duc: ben 180.

Giuanna Beeli, la presidenta dila YEN, conta dila atitvité de sia organizazion. La YEN é la cuna dila FUEN, ajache te ela náscel la legresa per l' laour de barut y stitup de trupes mendranzes a livel europeich.

MENDRANZES/3

Le «monitoring» dles mendranzes

Intervista al vicepresidente FUEN, reconfermé, Daniel Alfreider

La Use Congratulaziuns assessor Daniel Alfreider por la reconfermaziun a vicepresidente dila FUEN. Ves aspetáse chesc bun resultat personal?

Daniel Alfreider «Al é dessigü n' gran plajé. I sun dör conté di resultat che demostra che les scomenciades metides da ji, dant l'ater le gran resultat dila iniziativa Minority SafePack y la Europeada tl' Südtirol, é gnüdes aprijades dal mēmbri dila FUEN. Sēgn el important da lauré bun inant pur nostes mendranzes ince te Europa.»

Le president di ultimi agn Loránt Vincze é candidat su ala presidenza, co odesse pa os so resultat de lita?

«Ince por el el na conferma di bun laur fat. Sciöche president el tres sté presēt y al ti á dé ala FUEN tröpa visibilité sides a livel local co internazional. Dantadöt l'organizazion y le personal sunse stá bogn da stabilisé te chisc agn.»

Tan üt el pa che al é sēgn tl' presidium dila FUEN le president che é europarlamentar y lapró la vicepresidente Angelika Mlinar ex parlamentara?

Daniel Alfreider, conté do la proklamaziun di resultat de söa lita.

«Le president dila FUEN, che é ince mēmbur nū di Parlamēt europeich, é dessigü na sbürta importanta por porté inant nostes ghiranzes a Bruxelles y Straspruch. Implü el l'Angelika cun esperiēza te Parlamēt. Tematichs che reverda mendranzes á debojēgn de n' sostēgn politich sterch, y ma sce i tignūn adöm sunse bogn da arjūne resultat sciöche pro le Minority SafePack.»

La Union Generela di Ladins dila Dolomites rapresentēla i Ladins dles Dolomites tla FUEN, da chesc ann inant desco mēmbur ordinar. Tan important é pa chesc por i Ladins y ince por la FUEN?

«Al é dessigü important da avēi na rapresentanza ladina implü tla FUEN. Al me fej plajé, chesc vare, deache na usc che röia lapró döida dessigü splighé ince ci importanzen che la FUEN pó avēi por les mendranzes.»

La FUEN á presenté a Bratislava l'iniziativa y le portal online «Minority Monitor», olache les mendranzes regionales y autoctones pó dé dant la ignoranza y les discriminaziuns te su confrunc. Tan important é pa chesc portal por les mendranzes

instēsses y l'atenziun por sü problems a livel internazional?

«Vigni scomenciada de segnalaziun de discriminaziuns é importanta por aumenté la sensibilité söi temesc. Segnalé problematichs a livel internazional pó dessigü daidé. Al é indere ince fundamental da lauré cun i Stac mēmbri y fá ödēi ales atres mendranzes ci soluziuns che ares podess ciáfē te so Stat. Por chesc orunse ince adoré chesc monitoring. Ince por se baratē fora ideas y informaziuns positives. Por ejēmpl el tröc che ó se informé söla lege costituzionala y reforma di Statut che i sun stá bogn, sciöche ladins, da fá aprovē tl' Parlamēt a Roma tl' 2017, che á eliminé discriminaziuns por i Ladins.»

Aratēise os da resté inant portausc di grup NON KIN STATE al intern dila FUEN — le grup de laur, de chel che al fej pert inoe la Union Generela di Ladins?

«I restará dessigü mēmbri di grup de laur, mo nia plü portausc. I oressi ciaré da me concentré deplü sön le contat cun i Grijons, le minority-monitoring, por n' müü sostēgn ai media de mendranzes te Europa y por i prosims vari di Minority SafePack te Europa.» li